

quina mena de *virosta* li venia as damunt?» Sentit vaguissim, indefinible, en boca d'un bosquerol ensalvatgat: «Vós i jo, com *virosta* --- enteneu? --- *virosta*», PBertrana (*Herois*, O. C., 946a10). Ruyra exagera dient «salvatgina esgarrifosa»; atinguem-nos al seu exemple real de la llagosta o aranya, i dubtem que es refereixi a llangardaixos, escorpins, car està sota la influència de la ingènua i fantàstica etimologia ll. *viridis hospes* (-itis) que suggereix.¹

No menys fantàstiques són, però, les coses que suggereixen els etimologistes estrangers; *AlcM* pren estranyament com a cosa seriosa l'etim. FRUSTRA suggerida en una obra senil de GdDiego (mot estrany al romànic i òbviament descartat en fonètica); i JHubschmid (*RPhilCal.* xv, 249) arriba al summe absurd de postular un prefabricat cèlt. WI-RUTTA (amb molts detalls infundats, de més a més i investint la fonètica), per a un terme vulgar i recent, d'extensió limitadíssima fins el domini català.

Un mot tan limitat ha d'haver estat alteració d'un altre mot català: de primer deformació més o menys ocasional, després prolongada en comarques i ambients determinats, pura menudada. És clar que ha de venir del ben conegut, antic i general *BROSTA*, que pot significar el mateix: grup o muntet de brots, branquillons; la llagosta que se li posa damunt a aquella dona la compara a la brossa que li cau de la bardissa anant pel bosc o dallant un marge; el canvi només consisteix a dir una *virosta*, com quan diem una brossa a l'ull, treu-me aquesta brossa que tinc sobre el cap: el col·lectiu es torna individual. Tornem al col·lectiu amb el significat 'teca, menja': com si diguéssim 'tronquets, tronxos, bocins de carn etc.' (com quan diem 'no em posis tant d'arròs, vull brossa d'aqueixa' referint-nos a trossos d'ala, substanciosos bocins de cap de costella etc.).

La raó del canvi de *br-* en *bir-* ens la suggereix el mateix Ruyra: el que ell pren per una confusió de lexicògraf és justament la causa del canvi: *VILORDA*, com hem vist a l'article, és síndim de *brossa* precisament en aquelles comarques: per contacte amb *vi-lorda* es produí l'espurna que feu passar *brosta* a *vi-rosta*. És possible que almenys en certs llocs hi col·laboressin els mots del grup que estudio a *VIRUTAS* 'encenalls, flocs' cast. (*DCEC/DECH*), altre objecte semblant a la *virosta* o fullaraca. De fet a l'aragonès de Casp el cast. *virutas* apareix convertit en *virosta* 'encenalls' (Casac, *BDC* xxiv, 183); cosa més fàcil en tant com es va demostrar allà que la forma originària de *virutas* fou *vir(av)ousta* 'gira-volta'. Una de les formes d'aquest mot, originàriament oc., la tenim en les obres de Mistral: «li parpaïoun danson la vòuto / --- / aquéu bonur que m'enviròuto, / m'estrén... Oh, par-lome!» («les papillons dansent leurs tours --- ce bonheur qui m'environne, m'étreint ---»), *Calendau* ix, 4.6.

¹ No cal dir que *viridis* només podia donar *verd-* en català, però encara és més desballestat l'ordre dels mots, i el mateix fet d'anomenar 'hoste' un insecte o un llangardaix, o veure verdor en una ara-

nya etc.

Virot, *virotada*, +*virotar*, *virotja*, V. *vira* *Virregnat*, *virrei*, *virreina*, V. *rei* *Virtic* pall. 'ert', encruentament de *èrtic*, *vèrtic* (ERT, III, 425b52), amb contaminació de la *b-* de *balb*, i potser per metafonia o per influència de *rigid* *Virtual*, *virtualitat*, *virtuïficar*, *virtuós*, *virtuositat*, V. *viril* *Virulència*, *virulent*, V. *virus* *Virumbelles* planta (mall.? *AlcM*), sembla variant de *BORUMBALLES* 'flocs, encenalls', amb *á* > *é* per arabització, però essent nom de la vidiella s'ha de pensar més aviat en **vidabelles* (com *vidalbes*), i cf. *viriguera* a *VIT* f., o bé hi ha suma de les dues coses.

VIRUS, pres del ll. *virus* 'suquet', 'supuració', 'pus' □ 1.ª *doc.*: Lab. 1840 (cas isolat en Cauliac, c. 1500, *AlcM*).

DERIV.: *Virulent* [c. 1500, Cauliac]; Belv. «Parlava aleshores en funció de la seva bondat --- la seva conversa era aleshores un assalt d'esgrima, però amb floret de punta; els llavis, abans allargats per fet taujana la veu, ara es contreïen i marcaven una comissura --- d'on partia el dard *virulent*», Coromines (*Ramon Turró*, 1926, O. C., 1480a2). *Virulència* [Cauliac; 1891, Noller, *Febre d'Or* I, 144].

+*Viric*: 'malalties o afeccions *viriques*', en parlen ara molt els biòlegs i metges per distingir les causades per bacils o els virus tots.

CPT.: +*Virologia* i +*viròlegs*: se'n parla molt des dels treballs de D. Burkitt (1958) i A. Epstein (1961) sobre noves formes de càncer i possibles vies d'atacar-lo: *virus* d'Epstein-Barr, 1963.

Vis, V. *veure*, *vit* f., *viril* *Visar*, V. *veure*

Visarma, V. **BISARMA** (*DCEC/DECH*). □ 1.ª *doc.*: 1289 (*AlcM*). «La llagostada mora / llancem per sempre d'eixos camps afora: / après los llaurarem; / de les *visarmes*, relles, / de les espases ne farem corbelles / ---», *Canigó* XII, v. 422; «lo gran santó --- fent lluhir en ses mans una terrible *visarma*, que al mes petit colp podia obrir lo cap ---», Verdaguier (*Diet. a T. Santa*, O. C. *Pop.*, 40).

⁴⁵ La variant *guisarma*, amb *gu-*, natural vista l'etimologia germànica amb *w-* inicial (*wis* ARM) en un document del S. XVI: «En la image de la Resurrexió hi són los personatges següents, so és, Cristo --- dos personatges de les guardes, so és, un bras de cada un, que tenen ses *guisarmes*; faltey, emperò, la una *guisarma*, que estave a la part esquerra de Cristo» (SdUrg., 1573, *Homen. Rubió i Lluch* II, 475).

Visat, *visatge*, V. *veure* *Visc*, V. *vesc* I, 'guerxo', V. **BIZCO** (*DCEC/DECH*) *Visca*, V. *viu* *Visca* 'ventet fred', V. *bisca* (a *BRISA*) *Viscaio*, V. **BIZCO** (*DCEC/DECH*): «*viscaio*, -ia, adj.: visc, guenyo, que mira a la torta» (SGuarner, *gloss. monoverí de Canyís*), localització que junt amb el caràcter mossàrab conegut, dóna indici valuós per a l'origen *Viscalabat*,